

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

Α' ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΙΓΙΝΗΤΕΙΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ

Προαγωγή Ψυχικής Υγείας σε Ευπαθείς Πληθυσμούς

ΔΡΑΣΗ 4 Ασθενείς με Ιδιοψυχαναγκαστική Διαταραχή και συναφείς διαταραχές

Υπεύθυνος Δράσης

Χαράλαμπος Παπαγεωργίου, Καθηγητής Ψυχιατρικής, Διευθυντής Α΄ Ψυχιατρικής Κλινικής Πανεπιστημίου Αθηνών, Αιγινήτειο Νοσοκομείο

Επιστημονικός Συνεργάτης

Μουρίκης Ηρακλής Ψυχίατρος, Επικεφαλής Ειδικού Ιατρείου για την Ιδιοψυχαναγκαστική Διαταραχή, Αιγινήτειο Νοσοκομείο

**Ά Ψυχιατρική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών,
Αιγινήτειο Νοσοκομείο.
Διευθυντής: Χ. Παπαγεωργίου καθ. Ψυχιατρικής**

Ειδικό Ιατρείο Ιδεοψυχαναγκαστικής Διαταραχής
Ηρακλής Μουρίκης MD, PhD, ψυχίατρος
Θωμάς Νίκου MD, PhD, ψυχίατρος

DSM-5

**“Obsessive -
compulsive
and
related disorders”**

“Obsessive - compulsive and related disorders”

Κοινά χαρακτηριστικά:

- Ιδεοληπτική ενασχόληση
(obsessive preoccupation)
- Επαναλαμβανόμενες συμπεριφορές
(repetitive behaviors)

American Psychiatric Association

ΙΨΔ

- Παρορμητικά στοιχεία και θετική ενίσχυση
- Ψυχαναγκαστικά στοιχεία και αρνητική ενίσχυση
- Στοιχεία που σχετίζονται με εξαρτήσεις

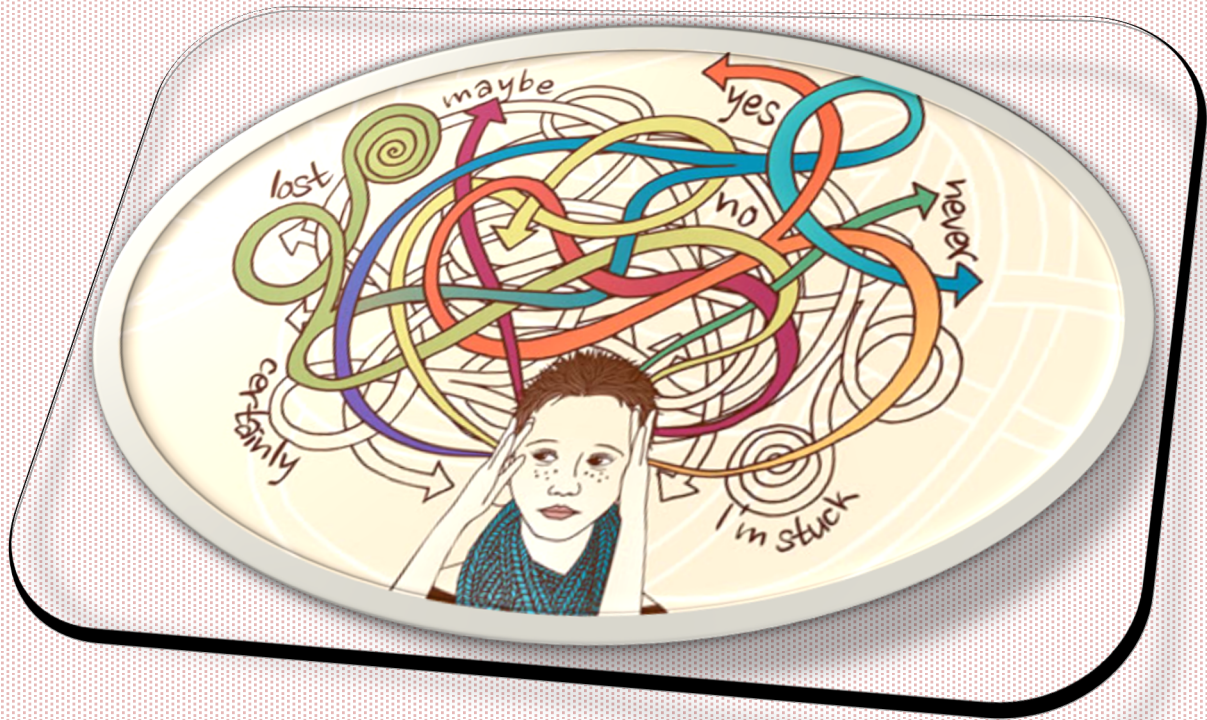
- *Ιδεοψυχαναγκαστική Διαταραχή (obsessive-compulsive disorder)*
- *Σωματοδυσμορφοφοβική Διαταραχή (body dysmorphic disorder)*
- *Διαταραχή Παρασυσσώρευσης (hoarding disorder)*
- *Τριχοτιλλομανία (trichotillomania / hairpulling disorder)*
- *Δερματιλλομανία (excoriation/skin-picking disorder)*
- *Ιδεοψυχαναγκαστική ή σχετική -συναφής- με αυτήν διαταραχή οφειλόμενη σε χρήση κάποιας ουσίας*
- *Ιδεοψυχαναγκαστική ή σχετική -συναφής- με αυτήν διαταραχή οφειλόμενη σε γενική ιατρική κατάσταση*
- *Άλλη καθορισμένη ιδεοψυχαναγκαστική ή σχετική -συναφής- με αυτήν διαταραχή*
- *Μη καθορισμένη ιδεοψυχαναγκαστική ή σχετική -συναφής- με αυτήν διαταραχή*

ΚΡΙΤΗΡΙΑ DSM-5

A. Παρουσία **ιδεοληψιών** είτε **καταναγκασμών** είτε και των δυο

Οι ιδεοληψίες ορίζονται με βάση τα ακόλουθα:

- 1. Επαναλαμβανόμενες και επίμονες σκέψεις, παρωθήσεις και εικόνες οι οποίες βιώνονται** κάποιες φορές κατά τη διάρκεια της διαταραχής σαν **παρείσακτες και απρόσφορες και προκαλούν έντονο άγχος ή ψυχολογική καταπόνηση - δυσφορία (distress).**
- 2. Το άτομο προσπαθεί να αγνοήσει ή να καταστείλει τέτοιες σκέψεις, παρωθήσεις ή εικόνες, ή να τις εξουδετερώνει με κάποια άλλη σκέψη ή πράξη**

Οι **ψυχαναγκασμοί** ορίζονται με βάση τα ακόλουθα:

1. **Επαναλαμβανόμενες συμπεριφορές** (π.χ. πλύσιμο χεριών, τακτοποίηση, έλεγχος) ή **νοερές πράξεις** (π.χ. προσευχές, μέτρημα, νοητική επανάληψη σκέψεων), τις **οποίες το άτομο αισθάνεται αναγκασμένο να εκτελέσει σε απάντηση μιας ιδεοληψίας, ή σύμφωνα με κανόνες οι οποίοι πρέπει να εφαρμοστούν αυστηρά**

2. Οι συμπεριφορές ή οι νοερές πράξεις αποβλέπουν **στην αποτροπή ή τη μείωση του άγχους ή του “distress” ή στην αποτροπή κάποιου απευκταίου γεγονότος ή κατάστασης.** Ωστόσο αυτές οι συμπεριφορές ή νοερές πράξεις **δε συνδέονται με ρεαλιστικό τρόπο** με αυτό για το οποίο έχουν σχεδιαστεί να εξουδετερώνουν ή να αποτρέπουν, **ή είναι σαφώς υπερβολικές**

B. Οι ιδεοληψίες ή οι καταναγκασμοί προκαλούν έκδηλη ενόχληση, είναι χρονοβόροι (απαιτούν περισσότερο από μια ώρα την ημέρα), προκαλούν κλινικά σημαντικό distress ή παρεμποδίζουν τις κοινωνικές επαγγελματικές δραστηριότητες ή άλλους σημαντικούς τομείς της ζωής του ατόμου

Γ. Η διαταραχή δεν οφείλεται στις άμεσες φυσιολογικές δράσεις μιας ουσίας ή σε γενική σωματική κατάσταση

Δ. Τα συμπτώματα δεν εξηγούνται καλύτερα στο πλαίσιο μιας άλλης ψυχικής διαταραχής

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΕΣ

Προσδιορίστε:

- Με καλή εναισθησία ή μέτρια εναισθησία
- Με φτωχή εναισθησία
- Απουσία εναισθησίας / Παρουσία παραληρητικών ιδεών

Προσδιορίστε:

- Σχετιζόμενη με διαταραχή τικ

ΚΡΙΤΗΡΙΑ DSM-5

- Έχουν συμπεριληφθεί **νέοι προσδιοριστές για τον βαθμό εναισθησίας και την συνύπαρξη ή όχι τικ**
- Η διάγνωση δίνεται ακόμα και όταν ο ασθενής δεν είναι σε θέση να αντιληφθεί το υπερβολικό περιεχόμενο των ιδεοληψιών και των καταναγκασμών

ΚΡΙΤΗΡΙΑ DSM-5

- Ο προσδιοριστής «Με πτωχή εναισθησία» που υπήρχε στο DSM-IV έχει τροποποιηθεί και αντικατασταθεί από τους ακόλουθους:
- Καλή-μέτρια εναισθησία
- Φτωχή εναισθησία
- Απουσία εναισθησίας / ύπαρξη παραληρητικών ιδεών (πλήρης πεποίθηση ότι το περιεχόμενο των ιδεοληψιών είναι αληθινό)

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

Παρείσακτες ιδέες και καταναγκασμούς/
ψυχαναγκασμούς μπορεί να εμφανίσουν όλοι οι
άνθρωποι

Τι συμβαίνει όμως, όταν τα ποσοτικά και τα ποιοτικά
χαρακτηριστικά μεταβάλλονται και αποκτούν
παθολογική χροιά;

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

Τότε μιλάμε συνήθως για μια παθολογική κατάσταση, που η επιστημονική ορολογία της είναι:

Ιδεοψυχαναγκαστική Διαταραχή
(ΙΨΔ)

ΕΡΜΗΝΙΑ ΣΚΕΨΗΣ

Μη ανοχή αβεβαιότητας

Παθολογική αμφιβολία

Καταστροφοποίηση

Υπερυπεθυνότητα

Υπερεκτίμηση σκέψης

Σκέψη = Πράξη

Μαγική σκέψη

Τελειοθηρία

ΔΥΣΦΟΡΙΑ

..μήπως;;;

ψυχαναγκασμός

ΕΡΜΗΝΙΑ ΣΚΕΨΗΣ

Μη ανοχή αβεβαιότητας

Παθολογική αμφιβολία

Καταστροφοποίηση

Υπερυπεθυνότητα

Υπερεκτίμηση σκέψης

Σκέψη = Πράξη

Μαγική σκέψη

Τελειοθηρία

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

Πχ Ένα άτομο έχει συνεχώς μια ιδέα (ιδεοληψία) « ΜΗΠΩΣ δεν έκλεισες την πόρτα ;;...».

Αποτέλεσμα είναι να δυσφορεί, να αγχώνεται ή και να αναγκάζεται να ελέγχει (καταναγκασμός) «αν έκλεισε την πόρτα» πολλές φορές (πχ 5, 20, 80, 100), ενώ ξέρει ότι είναι κλειστή.

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

Στο προηγούμενό μας παράδειγμα παρατηρούνται 2 βασικές έννοιες της ΙΔΨ:

A. Ιδεοληψία

B. Καταναγκασμός ή ψυχαναγκασμός

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

Στο παράδειγμά με την πόρτα:

- A. Ιδεοληψία είναι η σκέψη «Δεν έκλεισες την πόρτα». Η ιδεοληψία επαναλαμβάνεται πολλές φορές, χωρίς το άτομο να το θέλει. Το άτομο ξέρει ότι είναι συνήθως δική του σκέψη, τον αγχώνει και γνωρίζει πχ ότι «έχει κλείσει την πόρτα», αλλά δεν μπορεί να σταματήσει αυτή τη σκέψη στο μυαλό του.
- B. Καταναγκασμός είναι ο επαναλαμβανόμενος έλεγχος της πόρτας. Το άτομο επαναλαμβάνει τη συγκεκριμένη κίνηση, γιατί νιώθει υποχρεωμένο και μπορεί προσωρινά να ανακουφίζεται. Ο καταναγκασμός μπορεί να είναι απάντηση στην ιδεοληψία. Το άτομο συνήθως αντιλαμβάνεται ότι είναι υπερβολή αυτό που κάνει, αλλά δεν μπορεί να το σταματήσει.
- Συχνά λένε «το ξέρω είναι χωρίς νόημα, αλλά δεν μπορώ να σταματήσω» «Χάνω τη ζωή μου για το τίποτα, αλλά πρέπει να το κάνω».

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

Πως ορίζονται οι Ιδεοληψίες;

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

A. Οι ιδεοληψίες ορίζονται ως:

1. Επαναλαμβανόμενες και επίμονες σκέψεις, παρορμήσεις ή εικόνες, οι οποίες βιώνονται ως παρείσακτες και απρόσφορες και στα περισσότερα άτομα προκαλούν έντονο άγχος ή ενόχληση κάποιες φορές στη διάρκεια της ΙΔΨ.
2. Το άτομο προσπαθεί να τις αγνοήσει, καταστείλει ή και εξουδετερώσει με άλλη σκέψη ή πράξη (δηλαδή με καταναγκασμό).

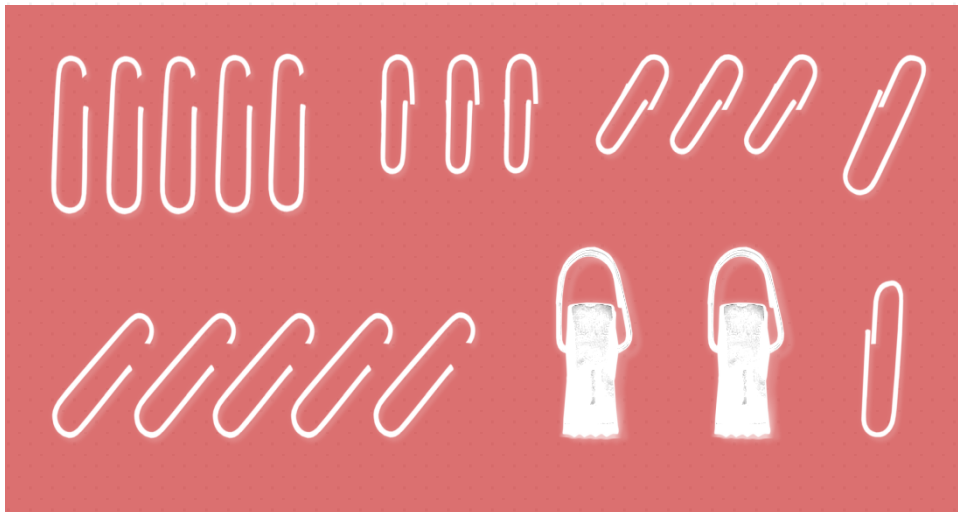
ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

Οι ιδεοληψίες ταξινομούνται κυρίως ως:

- Συμμετρίας ή Ακρίβειας
- Μόλυνσης
- Αμφιβολίας
- Επιθετικότητας
- Σεξουαλικές
- Θρησκευτικές
- Άλλες (πχ πρόληψης, τυχερών αριθμών, «τέλειας» ομιλίας, απώλειας αντικειμένου, χρωμάτων με ειδική σημασία, γνώσης ή μνήμης ορισμένων πληροφοριών)

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

Ιδεοληψίες Συμμετρίας ή Ακρίβειας όπου το άτομο ανησυχεί αν είναι όλα τοποθετημένα με συμμετρία ή έγιναν τέλεια πχ οι συνδετήρες είναι τοποθετημένοι σωστά ή αν είναι τέλει οι υπολογισμοί ή μια ζωγραφιά.

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

Ιδεοληψίες Μόλυνσης όπου υπάρχει ανησυχία ή αίσθημα αηδίας για παρουσία βρωμιάς, μικρόβιων, μολυσματικών παραγόντων (πχ ραδιενέργεια), ζώων, απορρυπαντικών (πχ δηλητηρίαση), σωματικών εκκρίσεων. Επιπλέον, ανησυχία μόλυνσης από άλλους ή ότι το άτομο θα μολύνει άλλους.

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

Ιδεοληψίες Αμφιβολίας όπου το άτομο ανησυχεί αν έκανε λάθος ή παράληψη που μπορεί κάποιες φορές να είναι σημαντική πχ έκλεισα την πόρτα;

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

Ιδεοληψίες Επιθετικότητας όπου το άτομο ανησυχεί και φοβάται ότι μπορεί να βλάψει άθελά του τον εαυτό του ή άλλους πχ με ένα μαχαίρι στην κουζίνα από λάθος του, ή επειδή «θα τρελαθεί, θα χάσει τον έλεγχο...»

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

Τέλος, κάποιοι ασθενείς έχουν εικόνες άσχημων καταστάσεων (πχ εγκλημάτων).

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

Ιδεοληψίες Σεξουαλικού τύπου όπου το άτομο ανησυχεί για το σεξουαλικό προσανατολισμό του πχ μήπως μοιάζω ή είμαι ομοφυλόφιλος;

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

Μπορεί να έχει ανεπιθύμητες και έντονα αγχωτικές σκέψεις/παρορμήσεις/εικόνες που σχετίζονται με τη σεξουαλικότητα πχ στοιχεία αιμομιξίας, κακοποίησης ή άσεμνης συμπεριφοράς προς ξένους και γνωστούς.

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

Ιδεοληψίες Θρησκευτικές όπου το άτομο ανησυχεί και απασχολείται αρκετό χρόνο με θέματα ηθικής, βλασφημίας προς τα Θεία.

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

Πχ Μπροστά σε μια εικόνα Αγίου να σκέφτεται
«άσχημες», «βλάσφημες» λέξεις...

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

Άλλες ιδεοληψίες:

- Ύπαρξη τυχερών ή ατυχών αριθμών πχ «γούρικο το 5».
- Χρωμάτων με ειδική σημασία πχ «τυχερό» κόκκινο.
- Ύπαρξη προλήψεων πχ αποφυγή μαύρης γάτας
- Έντονου φόβου απώλειας αντικειμένου, όχι απαραίτητα σημαντικού πχ ένα καπάκι, πορτοφόλι.
- Ανησυχίας «τέλειας» ομιλίας.
- Επιθυμίας γνώσης ή μνήμης ορισμένων πληροφοριών πχ ποιήματα, αριθμούς πινακίδων.
- Φόβος έκφρασης συγκεκριμένων λέξεων ή προτάσεων.
- Ανησυχίας από την παρείσφρηση στο άτομο εικόνων, λέξεων, προτάσεων ή άλλων ήχων πχ μουσικής.
- Ενόχλησης από συγκεκριμένους ήχους πχ τηλεόρασης.

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

Πως ορίζονται οι
ψυχαναγκασμοί/καταναγκασμοί;

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

A. Οι καταναγκασμοί ορίζονται ως:

1. Οι Επαναληπτικές συμπεριφορές (πχ ο έλεγχος συνεχώς της πόρτας) ή νοερές πράξεις (πχ σιωπηρή επανάληψη φράσεων), που το άτομο νιώθει αναγκασμένο να εκτελέσει ως απάντηση σε μια ιδεοληψία ή σύμφωνα με κανόνες που πρέπει να εφαρμοστούν αυστηρά (ιεροτελεστίες).
2. Οι συμπεριφορές ή νοερές πράξεις αποβλέπουν σε αποτροπή ή μείωση της ενόχλησης, ή σε αποτροπή γεγονότος ή κατάστασης. Όμως, δε συνδέονται με ρεαλιστικό τρόπο με τον σκοπό που σχεδιαστήκαν ή και είναι υπερβολικές.

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

- A. Οι καταναγκασμοί ταξινομούνται κυρίως ως:
- Τάξης & τακτοποίησης
  - Καθαριότητας
  - Ελέγχου
  - Αρίθμησης
  - Επανάληψης
  - Συσσώρευσης & αποθήκευσης
  - Άλλοι (πχ αγγίγματος ορισμένων αντικειμένων ή σημείων, πρόληψης, ανάγκης ομιλίας , νοερές τελετουργίες)

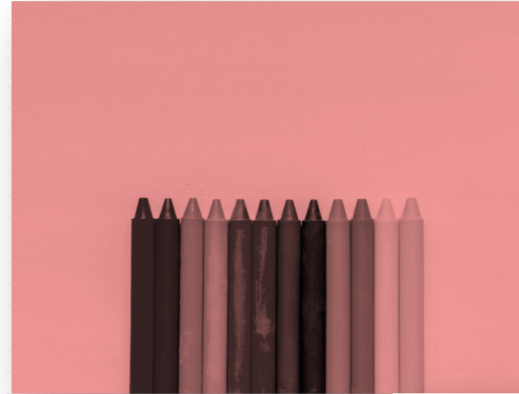
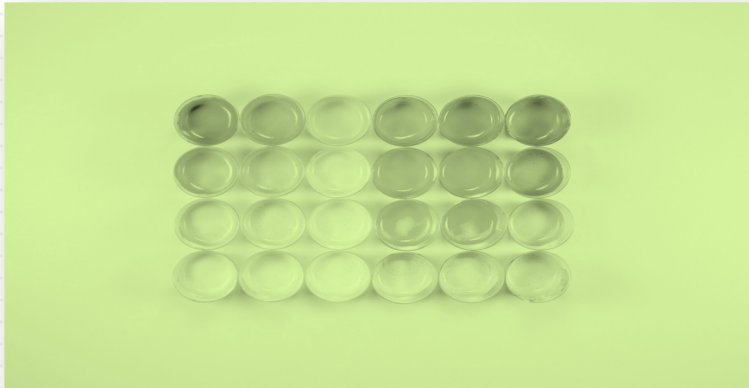
ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

Καταναγκασμοί Τάξης & τακτοποίησης όπου το άτομο αφιερώνει πολύ χρόνο (1h, 6h, 8h ή περισσότερο) στην «κατάλληλη» τακτοποίηση ή βάζει συμμετρικά ορισμένα αντικείμενα (πχ μολύβια, λουλούδια).

Αν κάποιος τα πειράξει, έστω και λίγο, το καταλαβαίνει και θέλει να τακτοποιήσει εκ νέου.

Δεν είναι μια συνολικά ευχάριστη διαδικασία και το άτομο νιώθει την ανάγκη να την κάνει υποχρεωτικά ως απάντηση συνήθως σε μια αντίστοιχη ιδεοληψία.

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

Καταναγκασμοί Καθαριότητας όπου το άτομο αφιερώνει >1h στην υπερβολική προσωπική υγιεινή (πχ πλένει πολλές φορές τα χέρια για ώρες μέχρι που μπορεί και να τα τραυματίσει βαριά) ή αντίστοιχα στον καθαρισμό του σπιτιού.

Αρκετές φορές, πρέπει να ακολουθούνται συγκεκριμένοι κανόνες (ιεροτελεστία) πχ πλύσιμο χεριών 7 φορές από πάνω προς τα κάτω και μόνο με ζεστό νερό. Αν κάτι δεν πάει καλά πρέπει να ξαναγίνει από την αρχή η ιεροτελεστία.

Άλλες φορές, το άτομο αναπτύσσει συμπεριφορές αποφυγής πχ ανοίγει την πόρτα με αγκώνες, φοράει γάντια, ζητάει από άλλους να τις ανοίγουν ή δε δέχεται καλεσμένους σπίτι.

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

Οι καταναγκασμοί Καθαριότητας αποτελούν συνήθως απάντηση σε ιδεοληψίες μόλυνσης.

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

Καταναγκασμοί Ελέγχου όπου ο ασθενής αφιερώνει σημαντικό χρόνο (>1h) για να κάνει επαναλαμβανόμενους ελέγχους, που συνήθως είναι:

- Έλεγχοι αν έγιναν σωστά διαδικασίες πχ αν κλείδωσε την πόρτα, αν έκανε σωστά υπολογισμούς.
- Έλεγχοι σχετικά με την υγεία του πχ αν ο σφυγμός είναι «καλός», αντίστοιχα η αρτηριακή πίεση.
- Έλεγχοι αν προκάλεσε κακό σε άλλους ή στον εαυτό του χωρίς να το θέλει πχ να κοιτάει ή να ψάχνει ένα φίλο αν είναι καλά, ο ίδιος να ελέγχεται αν κόπηκε από το μαχαίρι του.

Χαρακτηριστικό για τους Υγειονομικούς (πχ Γιατρούς, Οδοντιάτρους) ότι να εξετάζουν ή να κοιτάνε τους ασθενείς ώρες ολόκληρες μήπως έκαναν ένα λάθος.

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

Συνήθως, οι καταναγκασμοί ελέγχου αποτελούν απάντηση σε μια αντίστοιχη ιδεοληψία .

Οι ασθενείς αναζητούν διαβεβαιώσεις αρκετές φορές από τους άλλους πχ κλείδωσα την πόρτα ή τα έλεγα όλα;

CHECKLIST

-
-
-
-

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

Καταναγκασμοί Επανάληψης όπου ο ασθενής αφιερώνει σημαντικό χρόνο $>1h$ και νιώθει την ανάγκη να επαναλάβει συγκεκριμένες κινήσεις ή δραστηριότητες. Πχ διαβάζει πολλές φορές ένα email, ανοιγοκλείνει τα φώτα του σπιτιού, ακούει ένα συγκεκριμένο τραγούδι.

Συνήθως, ο ασθενής έχει συγκεκριμένο αριθμό επαναλήψεων που κάνει πχ 5, 7 ή ακόμα παράγοντα πχ του 2 (δηλαδή 4,6,8,10).

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

Καταναγκασμοί Αρίθμησης όπου ο ασθενής ασχολείται αρκετή ώρα με την μέτρηση αντικειμένων πχ τα πλακάκια σε ένα πεζοδρόμιο μέχρι τα βότσαλα ενός ποταμού. Οι καταναγκασμοί αρίθμησης μπορεί να συνδέονται με μια συγκεκριμένη εργασία.

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

Καταναγκασμοί Συσσώρευσης και αποθήκευσης
όπου το άτομο μαζεύει συνεχώς αντικείμενα
με το άγχος ότι μπορεί να τα χρειαστεί. Τα
περισσότερα συχνά είναι άχρηστα αντικείμενα
ή σκουπίδια πχ μπουκάλια άδεια, εφημερίδες,
πεταμένα βιβλία.

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

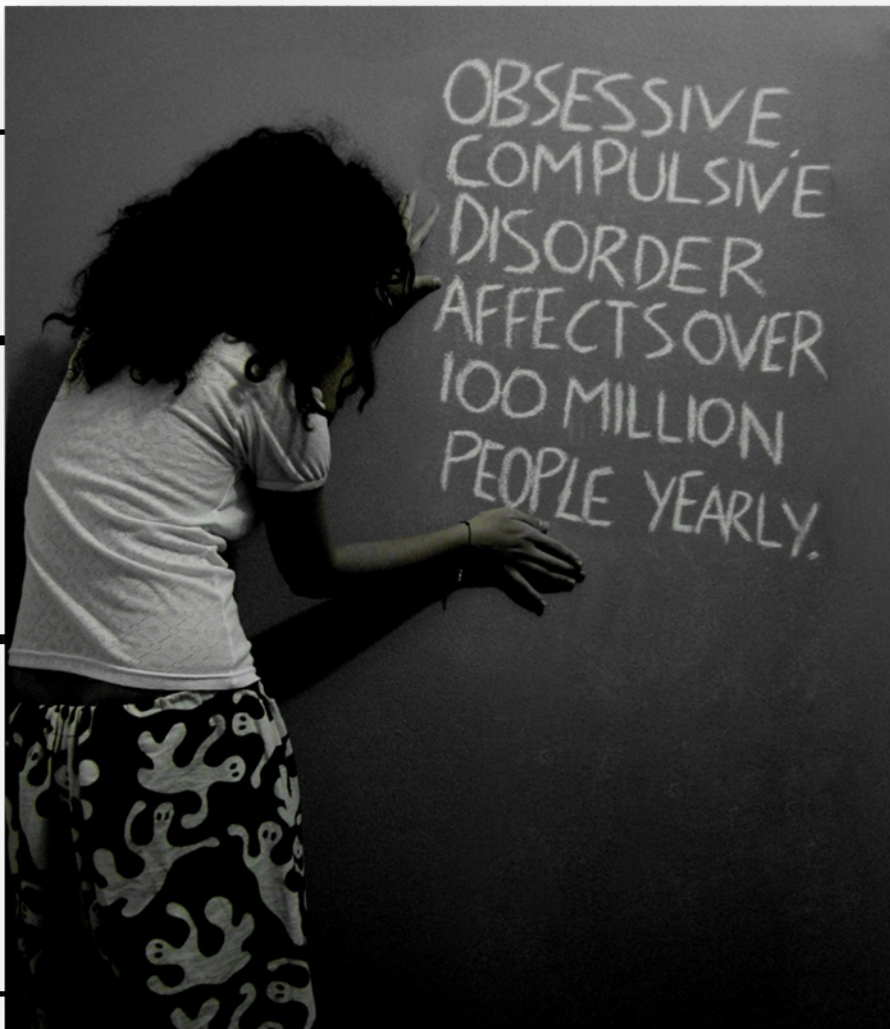
Άλλοι καταναγκασμοί:

- Ανάγκη του ατόμου να αγγίζει συγκεκριμένα αντικείμενα ή σημεία πχ τις άκρες τραπεζιών, γραμμές ή πλακάκια στα πεζοδρόμια & δρόμους.
- Ανάγκη του ατόμου ομιλίας πχ να ρωτάει συνεχώς πράγματα, να εξομολογείται λάθη που δεν έκανε, να επαναλαμβάνει λέξεις.
- Καταναγκασμοί πρόληψης πχ να μη βγαίνει έξω 13 κάθε μήνα, να αποφεύγει τις μαύρες γάτες.
- Νοερές τελετουργίες (εκτός ελέγχου/αρίθμησης) πχ επανάληψη ενός ποιήματος εσωτερικά για να εμποδίσει κάτι «κακό», αντίστοιχα μιας λέξης για να μην υπάρχει «πρόβλημα» στην εργασία του.

ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

A woman with dark curly hair, wearing a white t-shirt and patterned pants, is writing on a chalkboard. The text on the board reads: "OBSESSIVE COMPULSIVE DISORDER AFFECTS OVER 100 MILLION PEOPLE YEARLY." The woman is seen from the side, looking at the board.

- Επηρεάζει το 6%
- Επηρεάζει το 1%

et al., 2010

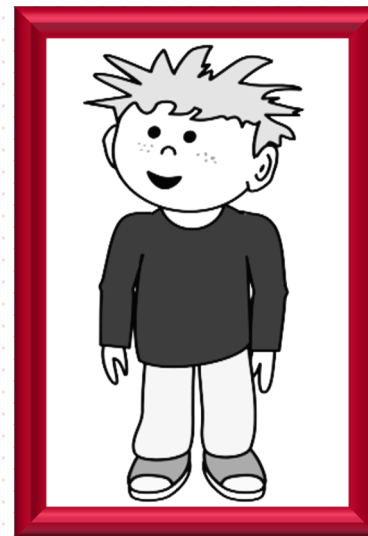
- **FEMALES**

are affected at a *slightly higher rate* than males in adulthood (cleaning).

- **Males**

are more commonly affected in childhood (forbidden thoughts, symmetry).

19.5

The mean age at onset is **19.5** years.

Onset after age **35** years is **unusual**.

- Στους **συγγενείς πρώτου** βαθμού η πιθανότητα **διπλασιάζεται**
- Αν οι πάσχοντες παρουσιάζουν ηλικία έναρξης στην **παιδική ή εφηβική** ηλικία η πιθανότητα **δεκαπλασιάζεται**

PANDAS-PITANDS-PANS

Ανοσολογική προσέγγιση

PANDAS

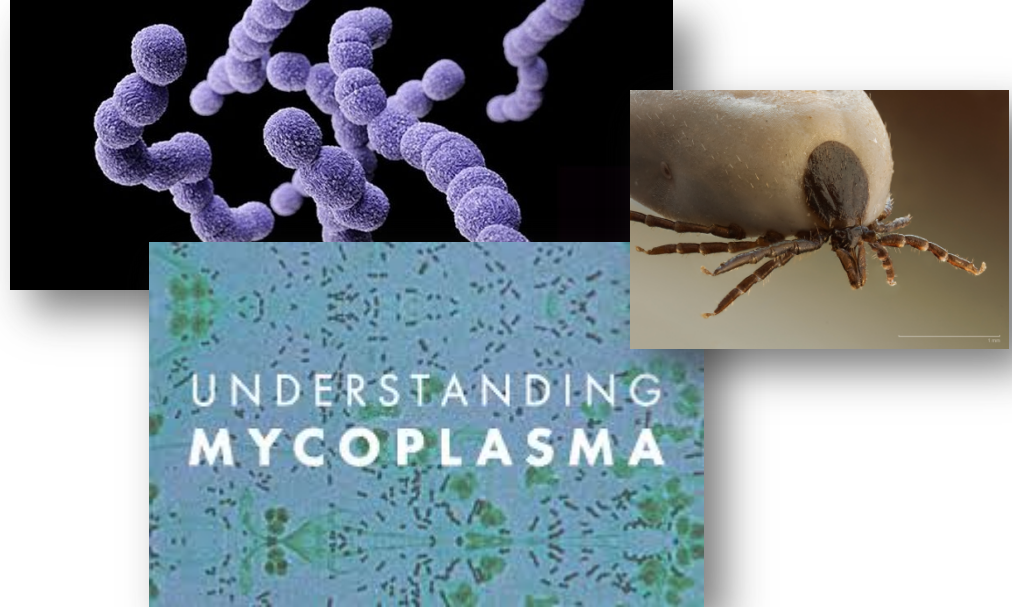
PEDIATRIC
AUTOIMMUNE
NEUROPSYCHIATRIC
DISORDERS
ASSOCIATED with
STREPTOCOCCUS

PITANDS

- **P**EDIATRIC
- **I**NFECTION
- **T**RIGGERED
- **A**UTOIMMUNE
- **N**EUROPSYCHIATRIC
- **D**ISORDERS

Lyme, staphylococcus, mycoplasma, coxsackie, EBV, HSV. etc.

PANS

PEDIATRIC

ACUTE-ONSET

NEUROPSYCHIATRIC

SYNDROMES

**COULD AN INFECTION
BE CAUSING YOUR CHILD'S SYMPTOMS?**

ANOREXIA CHANGES IN HANDWRITING
ANXIETY
TICS EMOTIONAL LABILITY
OBSESSIONS **OCD**
HYPERACTIVITY
DEPRESSION
BEHAVIORAL REGRESSION
IRRITABILITY
DIFFICULTY CONCENTRATING
AGGRESSION/RAGE
BEDWETTING
SLEEP DISTURBANCES
SENSORY ABNORMALITIES

PANS

- Λοιμώξεις
- Μούχλα, βαρέα μέταλλα (υδράργυρος, σίδηρος, χαλκός.)
- Ανοσολογικά ελλείμματα
- Γενετικά / μεταβολικά σύνδρομα

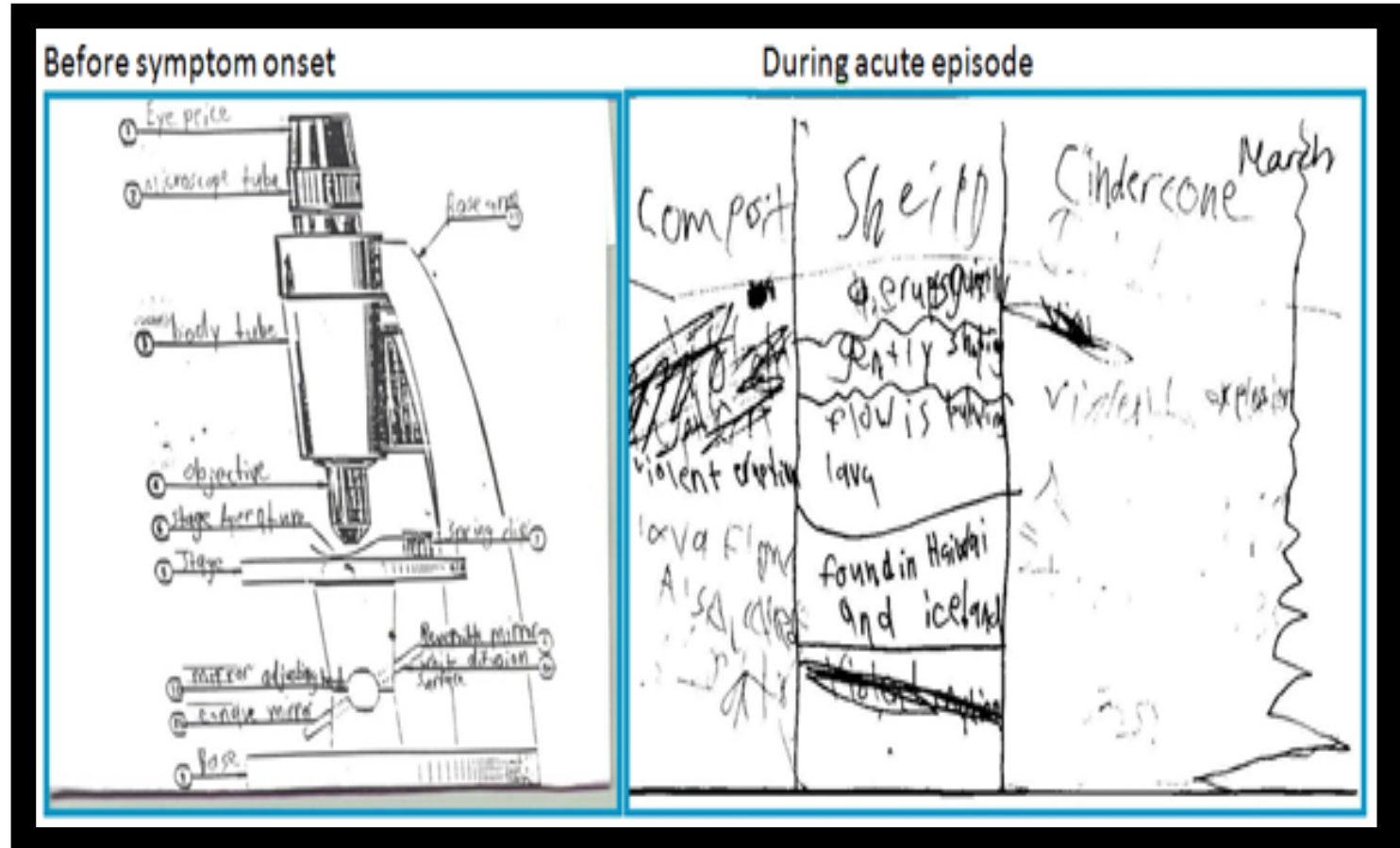
PANS

- **ΞΑΦΝΙΚΑ** “*overnight and out of the blue...*”
- Άγχος, συναισθηματική αστάθεια, μείωση σχολικής επίδοσης, κινητικές δυσλειτουργίες, διαταραχές ύπνου-ούρησης.
- ΔΥΣΦΑΓΙΑ

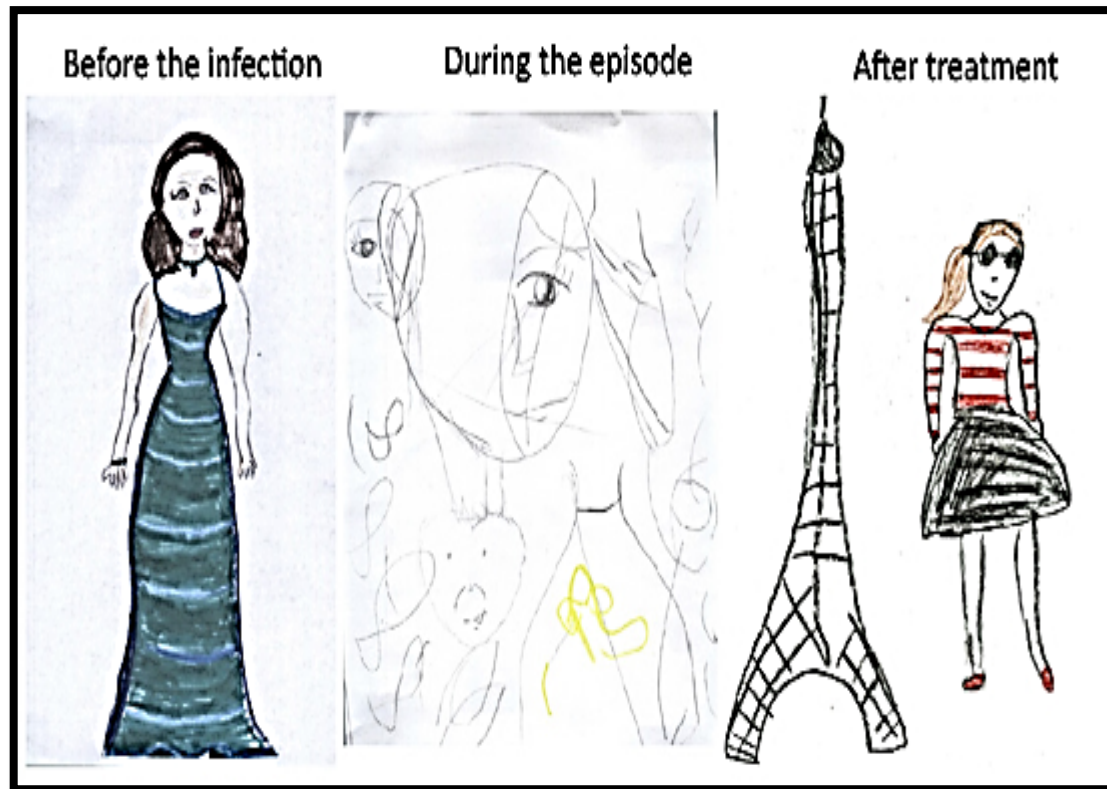

...the “exorcist syndrome”...

PANS

PANS

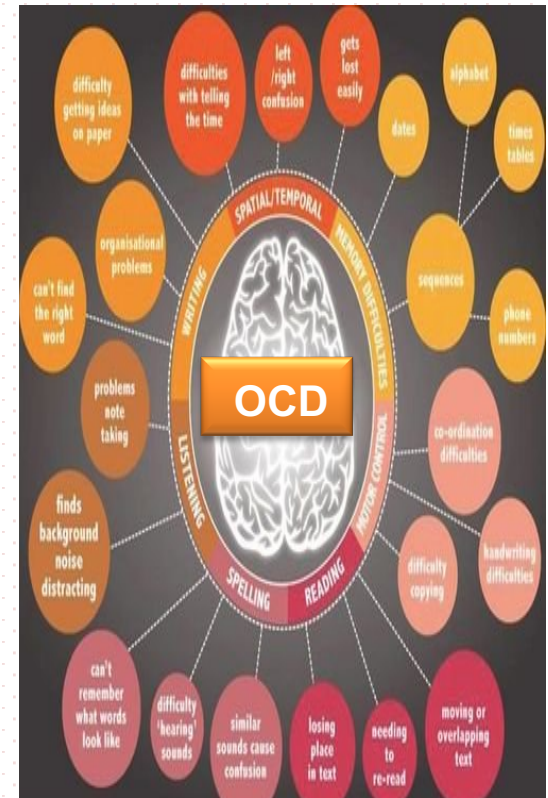
National Institute of Mental Health (NIMH)

“...it is possible that adolescents and adults may have immune-mediated OCD, but this is not known...”

ΣΥΝ-ΝΟΣΗΣΗ

- Αγχώδεις διαταραχές **75,8%**
- Διαταραχές διάθεσης **63,3%**
- Διαταραχές ελέγχου παρ-
ρορμήσεων **55,9%**
- Αλκοόλ, χρήση ουσιών **38,6%**

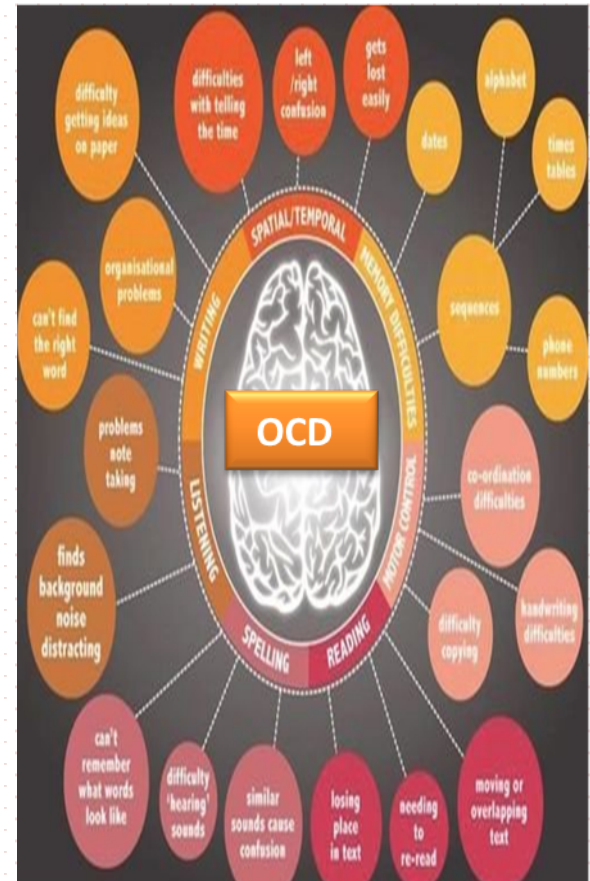

Ruscio et al., 2010

ΣΥΝ-ΝΟΣΗΣΗ

Οποιαδήποτε
άλλη διαταραχή:

90%

...long way ahead...

**ΠΟΡΕΙΑ ΚΑΙ
ΠΡΟΓΝΩΣΗ**

Skoog & Skoog (1999)

Προοπτική μελέτη 40 ετών

- Μόνο **20%** εμφάνισαν **πλήρη ύφεση**
- **60%** συνέχισαν να εκδηλώνουν **σοβαρά συμπτώματα**
- **10%** δεν είχαν **βελτίωση**
- **10%** παρουσίασαν **επιδείνωση**
- **20%** υποτροπίασαν ακόμα και **μετά από 20 χρόνια** χωρίς **σοβαρά συμπτώματα**

Το ποσοστό των ασθενών με ΙΔΨ διαταραχή που αναφέρει απόπειρα αυτοκτονίας, είναι υψηλότερο από το γενικό πληθυσμό

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

Ιδεοληψία

Δυσφορία

Αντιμετώπιση δυσφορίας (προσωρινά)

Καταναγκασμοί

Συμπεριφορικοί- Νοητικοί

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (ΙΨΔ)

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΙΨΔ

- Δυσλειτουργία των νευροδιαβιβαστών συστημάτων: Μια σειρά πολυμορφισμών σε γονίδια κυρίως για την παραγωγή σεροτονίνης, αλλά και γλουταμινικού οξέος, ντοπαμίνης και αδρεναλίνης σχετίζονται με την ΙΔΨ. Πχ για σεροτονίνη τα γονίδια SLC6A4 & HTR2A /HTR2C, γλουταμινικό SLC1A1 & GRIN2B, κατεχολαμίνες DAT1 DRD4 & COMT (rs4680).
- Νευροανοσολογικοί παράγοντες: Το PANDAS (Παιδιατρική Αυτοάνοση Νευροψυχιατρική Διαταραχή) σχετίζεται με Στρεπτοκοκκικές λοιμώξεις και προκαλεί οξεία έναρξη ΙΔΨ. Επίσης, έχουμε περιστατικά ΙΔΨ μετά από λοιμώξεις κυρίως β Αιμολυτικό Στρεπτόκοκκο της Ομάδας Α και πιο σπάνια από άλλα στελέχη. Επιπλέον, στις έρευνες παρουσιάζεται υψηλή συννοσηρότητα (έως 43%) ΙΔΨ και αυτοάνοσων ασθενειών. Τέλος, σε περιστατικά μετά την αντιμετώπιση του αυτοάνοσου πχ με Πλασμαφαίρεση παρατηρείται ύφεση στην ΙΔΨ.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΙΨΔ

- Περιβαλλοντικοί παράγοντες: Φαίνεται η επίδραση του περιβάλλοντος να λειτουργεί ως εκλυτικός παράγοντας σε κάποιο βαθμό. Σοβαροί τραυματισμοί στην περιοχή της κεφαλής, Περιγεννητικά προβλήματα και νοσηλείες λόγω σοβαρών προβλημάτων υγείας φαίνεται να σχετίζονται σε κάποιο ποσοστό με την ΙΨΔ.

Επιπλέον, η παρουσία έντονου άγχους και σοβαρών τραυματικών εμπειριών, ιδιαίτερα στην παιδική ηλικία, δείχνουν να συμμετέχουν στην πυροδότηση της ΙΨΔ.

ΠΑΘΟΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΙΨΔ

Στην παθοφυσιολογία της ΙΔΨ φαίνεται να παίζει σημαντικό ρόλο:

- Η δυσλειτουργία στο κορτικο-ραβδωτό-θαλαμικό σύστημα. Ιδιαίτερα στις περιοχές:
  - Προμετωπιαίου φλοιού
  - Βασικών Γαγγλίων.
- Καινούργιες έρευνες εμπλέκουν και τον Ιππόκαμπο.

ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ

Ο WHO (Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας) δείχνει τα τελευταία χρόνια σημαντικό ενδιαφέρον για την ΙΔΨ.

Επιπλέον, επισημαίνει πόσο σημαντική είναι η πρόσβαση στα νέα δεδομένα της Ιατρικής, που βοηθούνε σε υψηλό βαθμό στην πρόληψη & θεραπεία.

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Επιπτώσεις που σχετίζονται με ΙΔΨ:

- Παραμέληση της υγείας ή υπερβολική φροντίδα πχ σε θέματα καθαριότητας με αποτέλεσμα την εμφάνιση νόσων ή επιπλέον την πρόκληση τραυματισμών.
- Στην ψυχική υγεία, υψηλή συννόηση με άλλες ψυχιατρικές διαταραχές με συχνότερη την Κατάθλιψη.

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

- Οι ασθενείς από μικρή ηλικία δυσκολεύονται να ανταποκριθούν στις εκπαιδευτικές διαδικασίες πχ Σχολείο, Πανεπιστήμιο.
- Δυσκολεύονται στην κοινωνικοποίησή τους, με αποτέλεσμα να μην έχουν παρέες ή να τις αποφεύγουν ή και δημιουργείται Στίγμα.
- Αδυναμία σε διαπροσωπικό επίπεδο και για την αναζήτηση συντρόφου.

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

- Δυσκολίες επαγγελματικής αποκατάστασης λόγω συχνών και σημαντικών δυσκολιών στο εργασιακό περιβάλλον
- Εμφανίζονται οικογενειακά προβλήματα συχνά όπως καθημερινές εντάσεις. Επιπλέον, υπάρχει αίσθημα απογοήτευσης και ενοχών των μελών ότι δε βοηθούν αρκετά τον ασθενή ή δεν ξέρουν πως να βοηθήσουν.
- Επίσης, το Στίγμα των οικογενειών ασθενών τους οδηγεί να αποφεύγουν συναναστροφές με ή και να αλλάζουν συχνά χώρο κατοικίας.

Θεραπεία ΙΨΔ

Υπάρχουν οι εξής δυνατότητες θεραπείας:

- Φαρμακευτικές: όπου προτείνεται η κατάλληλη αγωγή κυρίως με τα Αντικαταθλιπτικά SSRIs και Κλομιπραμίνη αλλά και με προσθήκη άλλων φαρμάκων σε πιο ανθεκτικές μορφές.
- Ψυχοθεραπευτικές παρεμβάσεις: την υψηλότερη αποτελεσματικότητα παρουσιάζει η Γνωσιακή Συμπεριφορική Ψυχοθεραπεία (CBT). Όμως, απαιτείται ψυχοεκπαίδευση των ασθενών και των οικογενειών τους.
- Τεχνικές Νευροδιαμόρφωσης: χρησιμοποιούνται σε πιο βαριές και ανθεκτικές μορφές. Αυτές είναι κυρίως η Διακρανιακή Μαγνητική Διέγερση (TMS) χαμηλής συχνότητας, Εν τω Βάθει Διέγερση του εγκεφάλου (DBS) και Νευροχειρουργική επέμβαση στο μεταιχμιακό σύστημα του εγκεφάλου.

Συγκαταλέγεται
ανάμεσα στις
σοβαρότερες
ασθένειες.

Η κατανόηση και η
αντιμετώπισή της απαιτεί
συχνά εξειδικευμένες
ομάδες και συνδυαστικές
θεραπείες.

ΙΨΔ

Ενημέρωση Διαθεσιμότητα Προσβασιμότητα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

Α' ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΙΓΙΝΗΤΕΙΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ

